

LIIDU SISEPOLIITIKA PEADIREKTORAAT
POLIITIKAOSAKOND B: STRUKTUURI- JA
ÜHTEKUULUVUSPOLIITIKA

REGIONAALARENG

Linnade roll ühtekuuluvuspoliitikas 2014–2020

KOKKUVÕTE

Lühikokkuvõte

Linnapiirkonnad on piirkondlikus arengus olulised. Programmitöö perioodil 2007–2013 andsid linnad ja linnapiirkonnad oma panuse peamiselt projektide tasandil. Programmitöö perioodil 2014–2020 suurendatakse ühtekuuluvuspoliitikaga linnapiirkondade rolli. Tegelikult näib linnade rolli ulatus siiski samaks jäävat. Kuna programmitöö etapp on peaaegu lõppenud, saab nüüd vaid vähe mõjutada uute programmide väljatöötamist. Uus võimalus on kaasata linnad osana partnerlustest programmitöö perioodi jooksul.

Käesoleva dokumendi koostamist taotles Euroopa Parlamendi regionaalarengukomisjon.

AUTORID

Christine Hamza (Metis GmbH)
Alexandra Frangenheim (Metis GmbH)
David Charles (EPRC)
Stephen Miller (EPRC)

VASTUTAV ADMINISTRAATOR

Marek Kołodziejcki
Poliitikaosakond: struktuuri- ja ühtekuuluvuspoliitika
Euroopa Parlament
B-1047 Brüssel
E-post: poldep-cohesion@europarl.europa.eu

TOIMETUSASSISTENT

Virginija Kelmelytė

KEELEVERSIOONID

Originaal: EN
Tõlge: DE, FR
Kokkuvõte: BG, CS, DA, DE, EL, EN, ES, ET, FI, FR, HU, IT, LT, LV, MT, NL, PL, PT, RO, SK, SL, SV

TEAVE VÄLJAANDJA KOHTA

Poliitikaosakonnaga saab ühendust võtta ning selle igakuist teabelehte on võimalik tellida aadressil: poldep-cohesion@europarl.europa.eu

Käsikiri valmis 2014. aasta septembris.
Brüssel, © Euroopa Parlament, 2014.

Dokument on internetis kättesaadav aadressil:
<http://www.europarl.europa.eu/studies>

VASTUTUSE VÄLISTAMISE SÄTTED

Dokumendis väljendatud arvamuste eest vastutab ainuisikuliselt autor ning need ei väljenda tingimata Euroopa Parlamendi ametlikku seisukohta.

Teksti reprodutseerimine ja tõlkimine on lubatud mitteärielistel eesmärkidel, kui viidatakse allikale ja teavitatakse sellest eelnevalt väljaandjat ning saadetakse talle koopia.

KOKKUVÕTE

Linnad on majanduslikud ja sotsiaalsed keskused, kus elab ühiskonna rikkam osa ja kus on ka sotsiaalselt kõige vaesemad piirkonnad. Linnad on Euroopa majanduslikus ja sotsiaalses arengus järjest olulisemad, kuid poliitikameetmed on jätkuvalt suunatud sektoritele ja halduspiiridele. Linnade ja linnapiirkondade osatähtsuse suurendamiseks edasises poliitikakujundamises on oluline **mõista linnade eripära**. On tehtud mitu katset määratleda linnapiirkondi eri tüpoloogiate alusel. Kõnealused tüpoloogiad ei kajasta tegelikku heterogeensust ning raskesti võrreldavust. Raske on määratleda ka praegusi linnaalade piire, kuna linnapiirkondade aglomeratsioonidele ja neid ümbritsevatele maapiirkondadele on iseloomulikud funktsionaalsete süsteemide vahel paiknevad halduspiirid.

Ühtekuuluvuspoliitika käsitleb ka sektorიაalseid teemavaldkondi ja halduspiire. Viimastel aastatel on mitu liikmesriiki ja ka **Euroopa Komisjon** hakanud mõistma, kui oluline on **keskenduda linnapiirkondadele** kui riikliku ja piirkondliku arengupoliitika kesksele elemendile. Alates 1990. aastast on Euroopa Komisjon edendanud konkreetseid linnameetmeid, et toetada Euroopa poliitikas linnaarenguaspekti. Viimase 15 aasta jooksul on välja töötatud mitu äärmiselt olulist õigusakti. Ühenduse algatusega **URBAN** käivitatud linnaprogrammidel **URBACT** I ja II oli näiteks eesmärk edendada Euroopa kogemuste vahetamise võrgustikku. Aastatel 2007–2013 **süvalaiendati linnalisi aspekte** enam kui pooltes rakenduskavades olulise summaga eelarvest, kuid seda tehti erinevalt EU-12 ja EU-15 riikides. **Kogemused**, mille EU-15 oli **saanud algatusest URBAN**, mõjutasid rakenduskavade edendamist nendes liikmesriikides.

Ajavahemikus 2007–2013 käivitati uus rahastamisvahend „Ühine Euroopa toetus jätkusuutlikeks investeeringuteks linnapiirkondades“ (JESSICA), mille on rakendanud 13 EU-15 ja 10 EU-12 riiki. Mitmeid saadud kogemusi on uutes ühtekuuluvuspoliitika määrustes arvesse võetud. Üldiselt oli programmitöö periood 2007–2013 EU-12 riikidele oluliseks õppeprotsessiks ja näitas vajadust integreeritud linnaarengu järele.

Ajavahemikus 2014–2020 tugevdatakse ühtekuuluvuspoliitika vahenditega linnapiirkondade rolli, tunnistades suurte ja väikeste linnade tähtsust konkreetsetes investeerimisprioriteetides. Euroopa Komisjon pakub välja **sekkumised Euroopa Liidu, liikmesriikide ja kohalikul tasandil**.

Komisjoni eesmärki tugevdada uuel programmitöö perioodil 2014–2020 linnade rolli ei ole liikmesriikide tasandil järgitud. Osa liikmesriike on pakkunud linnadele võimalusi programmitöö protsessis osaleda või nad on kavandanud uued programmid, prioriteetid või rahastamisvahendid, et aidata linnadel osaleda integreeritumas projektide läbiviimises. Sellele vaatamata oleks võidud teha suuremaid jõupingutusi linnade tugevamaks kaasamiseks, eriti programmide väljatöötamisse.

Programmide tasandil on linnad **kas osa suuremast piirkonnast** või **linna halduspiirid on kaetud ühe piirkondliku programmiga**. Mõlemal variandil on puudused: esimesel juhul on linnade osatähtsus võrreldes teiste piirkondade osadega väga väike ja seetõttu võetakse nende muresid vähem arvesse; teisel juhul ei võeta linna halduspiiride ja rakenduskava ala puhul arvesse kogu linnastut.

Osa liikmesriikide rakenduskavad sisaldavad ühte prioriteetset suunda, mis on eelkõige suunatud linnapiirkondadele, rakendades kohalikke strateegiaid. Kuigi linnapiirkonnad on

tõstetud projekti tasandilt prioriteetse suuna tasandile, ei ole neil positsiooni ERFi programmide ja veelgi vähem ESFi programmide kujundamiseks. Selline uus programm hõlmab aga peamiselt linnade arengukavasid projektide, mitte partnerite tasandil.

Euroopa Komisjoni välja pakutud integreeritud piirkondlike investeeringute käsitus ei ole olnud peamiselt riikliku või piirkondliku tasandi korraldusasutuste seas populaarne, sest kardetakse liiga suure halduskoormuse panemist küllaltki väikestele eelarvetele ning linnadele või kogemusteta ühendustele volituste üleandmisega seotud riske.

Territoriaalne aspekt, mis on enamikus enamarenenud riikides vähendatud 5%-ni ühest prioriteetsest suunast, põhineb eelmise perioodi kohalikel strateegiatel ja mõnel juhul on **territoriaalset keskpunkti viimase kahe programmi jooksul vähendatud**. Kavandatud on mõned **aruka linna algatused**, kuid need **piirduvad** peamiselt **energia ja liikuvuse küsimustega** ning puudub üldine terviklik lähenemine linnale kui sotsiaalsele ja füüsilisele ning tehnoloogilisele üksusele.

Kokkuvõttes tundub, et linnade roll programmitöö perioodi **2014–2020** ühtekuuluvuspoliitikas on **samaväärne nende rolliga** eelmises, ajavahemiku **2007–2013** programmitöö perioodi ühtekuuluvuspoliitikas. Kuigi Euroopa Komisjon püüdis anda linnade esindajatele paremat positsiooni eri artiklite ja lõigete lisamisega eeskirjadesse, on liikmesriigid sisseviidud menetlused suures ulatuses säilitanud. EU-12 ja EU-15 riikidel on võimalik siiski vahet teha. Kui viimatimainitud jätkasid oma eelmise menetluse rakendamist, püüdsid EU-12 riigid täita nõude erinevatel viisidel.

Kuna programmitöö etapp on peaaegu lõppenud, saab vaid **vähe mõjutada** uute programmide väljatöötamist. Uues ühissätete määruses pakutavaid **võimalusi ei ole ära kasutatud** asjaolu tõttu, et õigusaktide pakett kiideti heaks pärast seda, kui programmitöö periood oli jõudnud lõppfaasi ja liikmesriigid ei toetanud Euroopa Komisjoni ambitsioonikaid ideid. Uus võimalus on kaasata linnad partnerluste osana programmi rakendamise käigus. Seda on võimalik saavutada kas projektide kaudu või võrgustike abil või kaasates linnu partneritena edasistesse ühtekuuluvuspoliitikaga seotud vahetustesse ja otsustesse.

Kavandatud soovitustes keskendutakse lühiajalistele ja keskpikkadele meetmetele. Meetmed on seotud linnastumise ja linnapoliitika arendamisega tulevase programmitöö perioodi jaoks, linnade esindajate parema kaasamisega ja parema sektoriülese suhtlusega Euroopa Liidu, riiklikul ja piirkondlikul tasandil.

Tabel 1: Soovitatud meetmed linnade rolli tugevdamiseks ühtekuuluvuspoliitikas

Euroopa Komisjon
Linnade tegevuskava määratlemine Euroopa Liidu tasandil, võttes arvesse Euroopa linnaarenduse mudelit
Linnade tegevuskava rakendamise vahendite väljatöötamine
Linnastuküsimuste tunnustamine näitajana projektide hindamisel
Linnaarengu käsituste ja strateegiate eeltingimuste määratlemine
Euroopa Komisjon – Euroopa Parlament
Linnade kaasamine poliitika väljatöötamisse (EL ja liikmesriik), mille puhul nimetaks Euroopa Komisjon osalevad linnad
Poliitikavaldkondade valdkondadevahelise kooskõlastamise tugevdamine
Linnade rolli parema mõistmise ja arukate linnade mõiste määratlemisega seotud parema ja süsteemsema teabevahetuse tagamine Euroopa Komisjoni eri peadirektoraatide vahel
Aruka linna lähenemise laiendamine kaugemale energia- ning info- ja kommunikatsioonitehnoloogia küsimustest
Euroopa Liidu ametid ja Euroopa Komisjon
Erinevate linnadega seotud algatuste, võrgustike ja programmide kooskõlastamine Euroopa Liidu tasandil
Erinevaid linnaalgatusi ühendava linnaküsimuste klasterplatvormi väljatöötamine
Riiklik haldustasand
Euroopa Liidu linnapoliitika väljatöötamises osaleva linnapoliitika esindaja nimetamine
Linnastupoliitika rakendamine piirkondlikus arengupoliitikas
Erinevate vajadustega piirkondade eri liikide kindlaksmääramine rahaeraldiste ja erinevate temaatiliste suuniste jaoks
Struktuurifonde hõlmava linnastuteemalise teabevahetuse edendamine
Selliste linnastustrateegiate väljatöötamine, mis hõlmavad lisaks linnadele ka neid ümbritsevaid maapiirkondi
Linnastutega tegelevate haldusasutuste volituste suurendamine
Linnateemaliste küsimuste valdkondadeülene kooskõlastamine
Piirkondlik tasand
Piiriülesed koostöövõrgustikud
Linnade tegevuskavade toomine projekti ja programmi tasandile
Valdkondadevaheliste haldusasutuste vaheline suhtlus linnade tegevuskavade valdkondadevaheliseks vahetuseks

